

16 ноември
14:00-18:30 ч.

Ул. Чаталджа 76
София

БЪЛГАРСКА
СТОПАНСКА
КАМАРА

В ПОДКРЕПА НА БЪЛГАРСКИЯ БИЗНЕС ОТ 1980 г.

ДИСКУСИЯ

ПЕНСИОННО- ОСИГУРИТЕЛНАТА СИСТЕМА:

- ↪ състояние,
- ↪ проблеми,
- ↪ визия за развитие

www.bia-bg.com

БЪЛГАРСКА АСОЦИАЦИЯ НА ДРУЖЕСТВАТА ЗА
ДОПЪЛНИТЕЛНО ПЕНСИОННО ОСИГУРЯВАНЕ

БЪЛГАРСКА
СТОПАНСКА
КАМАРА

В ПОДКРЕПА НА БЪЛГАРСКИЯ БИЗНЕС ОТ 1980 г.

ВИЖДАНИЯ ЗА БЪДЕЩЕТО НА ТРИСТЪЛБОВИЯ ПЕНСИОНЕН МОДЕЛ В БЪЛГАРИЯ

Евелина Милтенова

*Председател на УС на Българската асоциация на дружествата
за допълнително пенсионно осигуряване*

Историческо развитие

1994

- Старт на първите частни доброволни фондове

1999

- Официално начало на законодателни промени със Закона за доброволното пенсионно осигуряване

2000/
2001

- Ключов момент за прилагането на 3-стълбовия модел с подкрепа на Световната банка

2007

- Членство в ЕС и приемане на основните промени в законодателството за ДЗПО (КСО и Наредби)

2010

- Усъвършенстване на нормативната рамка за допълнително пенсионно осигуряване в България

2021

- Начало на Фазата на изплащане на пенсии от универсалните пенсионни фондове

Българската пенсионна система днес

I-ви стълб: Държавно обществено осигуряване

- **Солидарен** принцип
- Вноски, определени от закона:
 - * **14,8% за 2020 г.**
за родените след 1959 г.;
 - * **19,8% за 2020 г.**
за родените преди 1960 г.
- Администрира се от **държавата** (НОИ)

II-ри стълб: Допълнително задължително пенсионно осигуряване

- **Капиталов** принцип на основата на дефинирани вноски
- Вноски, определени от закона:
 - УПФ** – 5% за 2020 г.
 - ППФ** – 12% за I-ва категория и 7% за II-ра категория
- Управлява се от **частни** пенсионноосигурителни дружества:
 - УПФ** за родените след 1959 г.,
 - ППФ** за ранно пенсиониране (работещи при тежки условия)

III-ти стълб: Допълнително доброволно пенсионно осигуряване

- **Капиталов** принцип на основата на дефинирани вноски
- **Доброволни** вноски
- Управлява се от **частни** пенсионноосигурителни дружества

Допълнително пенсионно осигуряване

Допълнително задължително пенсионно осигуряване.
10 пенсионни компании

Допълнително доброволно пенсионно осигуряване.
10 пенсионни компании

Универсални пенсионни фондове (УПФ)

Активи: BGN 18.2 млрд.

Клиенти: 3.987 млн.

Задължително осигуряване за лицата, родени след 1959 г. Възможност за промяна на осигуряването от 2015 г.

Лични партиди

Професионални пенсионни фондове (ППФ)

Активи: BGN 1.46 млрд.

Клиенти: 324 хил.

Задължително осигуряване за лицата, работещи при тежки условия на труд.

Лични партиди

Доброволни пенсионни фондове (ДПФ)

Активи: BGN 1.35 млрд.

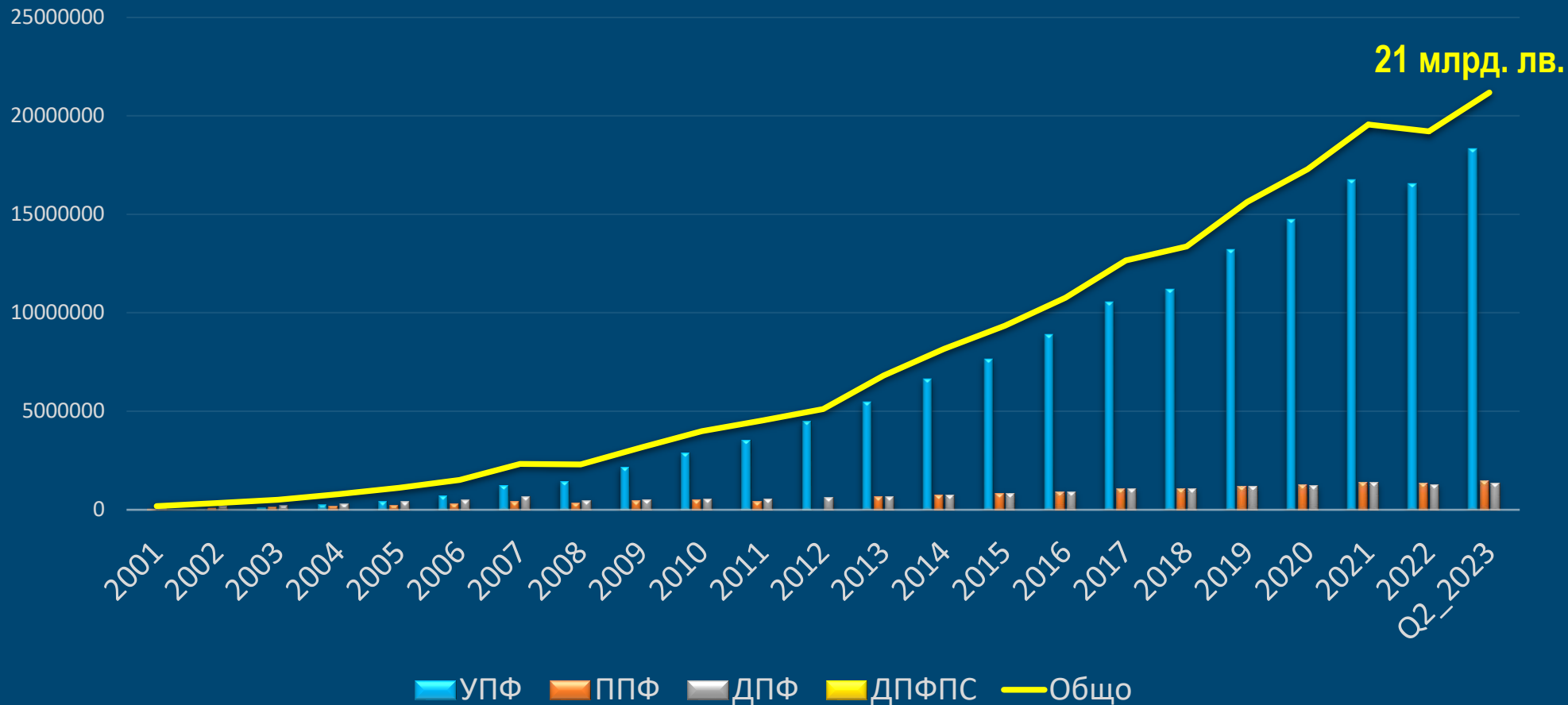
Клиенти: 653 хил.

Доброволни вноски – лични, от работодател или трето лице.

Данъчна преференция

Лични партиди

Динамика на нетните активи 2001 г. – 30.06.2023 г.

Данни: КФН, собствени изчисления

**Изплатени суми на осигурени
лица и наследници
(I полугодие 2023 г.)**

Задължителни фондове
(УПФ+ППФ):

30 млн. лв.

Доброволни фондове

47.4 млн. лв.

**Лица, получаващи пожизнени пенсии
от ФИПП (30.06.2023 г.): 1695 лица**

Изплатени суми от ФИПП през
I полугодие 2023 г.: **1.8 млн. лв.**

**Лица, получаващи разсрочени
плащания от ФРП (30.06.2023 г.):**

14 401 лица

Изплатени суми от ФРП през
I полугодие 2023 г.: **29.5 млн. лв.**

**Активи на ПФ
към 30.06.2023 г.
(млрд. лв.)**

19.7

1.37

УПФ и ППФ

ДФФ

- ❖ **Частните фондовете плащат пенсии и суми към осигурени, наследници и еднократни суми**
- ❖ Изплатени на наследници и еднократно (2001-2022) от УПФ: **245 млн. лв.**
- ❖ Прехвърлени средства към Сребърен фонд и НОИ (2014-2023): **750 млн. лв.**
- ❖ **Възобновили осигуряването си в УПФ към 09/2023: 15 млн. лв.**

Пенсионни плащания от УПФ

Универсалните ПФ извършват пенсионни плащания от септември 2021 г. (понастоящем само на жени).

Условието за получаване на пенсия от УПФ е достигането на възрастта по чл. 68 от КСО.

Пенсионните компании извършват осем вида пенсионни плащания – пожизнени пенсии, разсрочени изплащания и еднократни изплащания.

Към 30.06.2023 г. 1 695 лица получават пожизнени пенсии, а 14 401 - разсрочени изплащания.

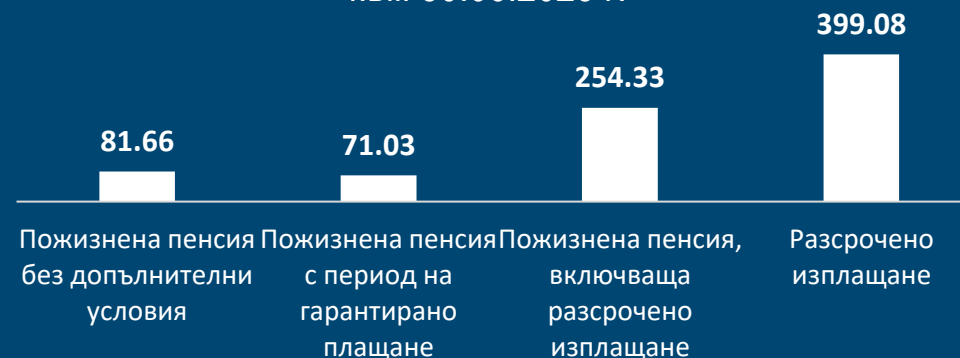

Настоящите пенсионни плащания осигуряват средно от порядъка над 10% коефициент на заместване на последния нетен осигурителен доход на лицата. (*За лица с непрекъсвано осигуряване от 2002 г., на база пожизнена пенсия без допълнителни условия, за осигурителен период $\frac{1}{2}$ от необходимия)

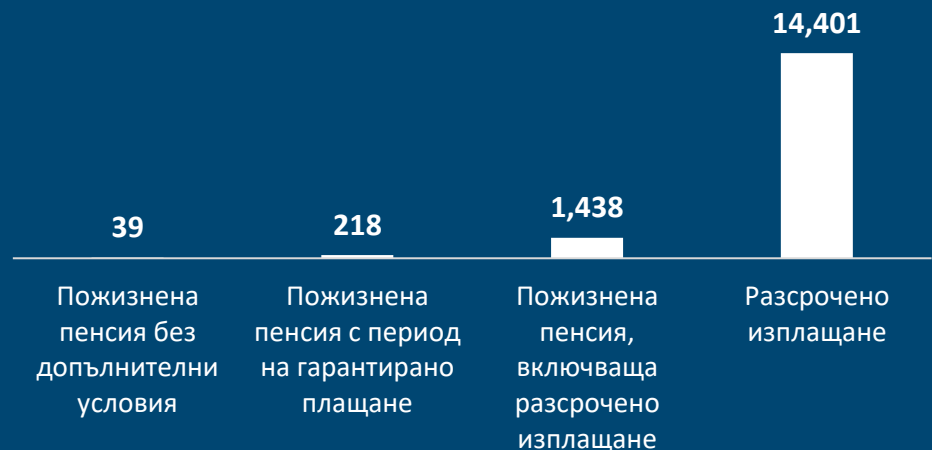
При пълен осигурителен период и редовни вноски очакваме степента на заместване да е от порядъка на 15%-20%

Среден размер на месечната пенсия към 30.06.2023 г.

Брой на пенсионерите по видове пенсии към 30.06.2023 г.

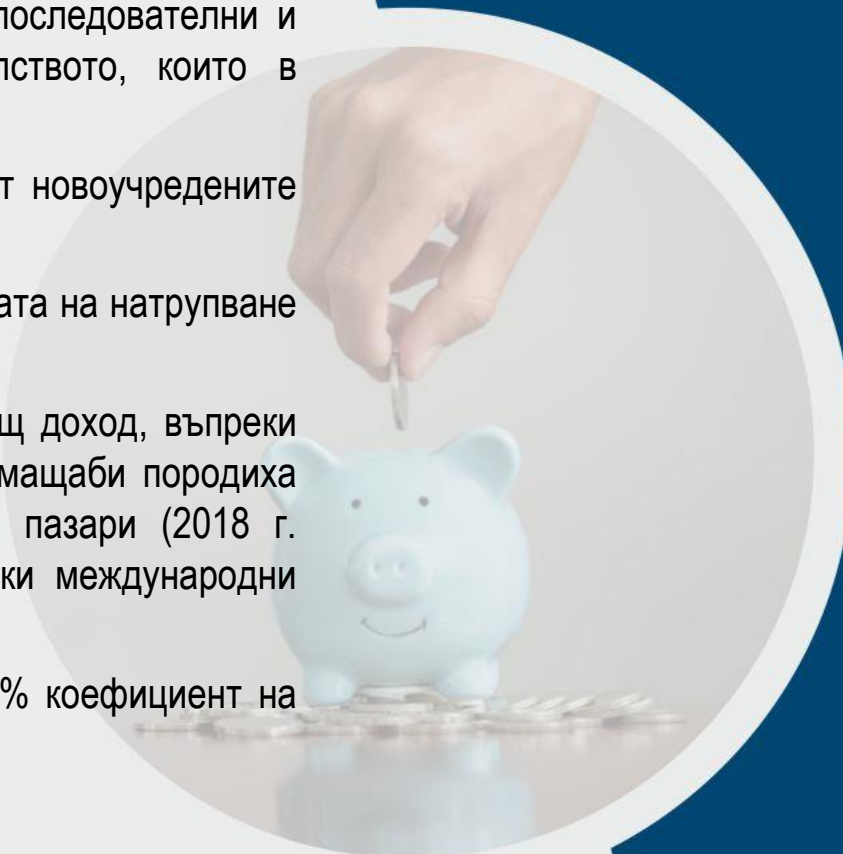

Данни: КФН

Постижения и достигнати цели

- ❖ **25 години история на ДПО и БАДДПО**, независимо от исторически наслоените непоследователни и противоречиви антикризисни решения, изразени в чести промени в законодателството, които в дългосрочна перспектива не създават правна сигурност и стабилност.
- ❖ **Успешен старт на фазата на изплащане през 2021 г.** - изплащането на пенсиите от новоучредените ФИПП и ФРП, базирани на общоприети решения в актюерската наука и практика.
- ❖ Допълнително капитализиране на ПОД с цел **гарантиране на brutните вноски** във фазата на натрупване и плащанията от ФИПП и ФРП, без да се допускат редукции при тяхната индексация.
- ❖ **20 години осигуряване в универсалните пенсионни фондове и над 10%** заместващ доход, въпреки непълния период на акумулиране и турбулентните събития в глобален аспект, чиито мащаби породиха редица икономически фактори, създали сътресения и несигурност на финансовите пазари (2018 г. Глобална финансова криза, Covid19 пандемия, редица геополитически и икономически международни сътресения като военните действия в Украйна и т.н.)
- ❖ Реална възможност за постигане на заложения при старта на тристълбовия модел **20% коефициент на заместване на дохода** при пълен период на осигуряване 40 г.

Постижения и достигнати цели

Положителни страни на 3-стълбовия модел:

- ✓ Постигане на еквивалентност и адекватност в пенсионната система - защита на бъдещите поколения срещу риска от намаляващо и застаряващо население чрез диференциране на източниците на пенсионни плащания, без да се разчита единствено на преразпределение от солидарната система;
- ✓ Лични обособени пенсионни сметки (индивидуални партии), които се наследяват;
- ✓ Справедливо определяне размера на пенсионните плащане съобразно осигурителния принос на лицата (въз основа на реално платени осигурителни вноски);
- ✓ ПОД в качеството си на професионални институционални инвеститори подпомагат развитието на икономиката в страната и нейното дългово финансиране;
- ✓ Отговорно бизнес поведение на компаниите, в контекста на високите регулаторни изисквания и очаквания на обществото.

Постижения и достигнати цели

- Съгласно официалните данни на ПОД за първото полугодие на 2023 г. средният размер на отпуснатите допълнителни пожизнени пенсии от ФИПП е 225,12 лв. Видно от данните на НСИ, за второто тримесечие на 2023 г. средната брутна заплата за страната е в размер на 1 957 лв., което след приспадане на дължимите данъци и осигуровки е 1 518 лв. нетно възнаграждение, което представлява разполагаемият за лицето доход.
- Следва заключението, че средният размер на отпуснатата пенсия, съотнесен към средната нетна заплата, представлява **14,8 на сто от същата**

Високи и нарастващи дефицити на държавния солидарен стълб със завишен риск за бъдещите поколения

Дефицит на НОИ (пенсии) и трансфери, 2000 – 2023 (бюджет), млрд. лв.

Предизвикателства пред капиталовото осигуряване

- ⚠️ Повишаване на **финансовата грамотност** и заинтересованост на осигурените лица - няма по-мощен двигател и мотиватор от ползвателя на услугата.
- ⚠️ Въвеждане на **мултифондовете** – развиване и усъвършенстване на модела на управление на активите на пенсионните фондове – предоставяне на избор от фондове с различен рисков профил с цел генериране на по-висока възвращаемост на техните средства при отчитане на личния рисков апетит и жизнен цикъл
- ⚠️ **Справедливо** определяне на приноса на всяко осигурено лице към пенсионната система и преодоляване на наслоените негативни субективни оценки за функционирането ѝ или системното противопоставяне на нейните клонове – отчитане размера на субсидията за първия стълб.
- ⚠️ Повишаване ролята на доброволното пенсионно осигуряване **чрез въвеждане и актуализиране на данъчни стимули**: актуализация на размера, признат за данъчен разход, с който работодателите месечно могат да осигуряват своите работници и служители за своя сметка чл. 208 ЗКПО, респ. - **актуализация на размера на направените от работодателя за всяко осигурено лице социални разходи.**
- ⚠️ Преглед и усъвършенстване на фазата на изплащане на пенсии в УПФ - §114 от ПЗР на ЗИД на КСО (ДВ, бр. 19 от 5 март 2021 г.).
- ⚠️ Развиване на законодателната уредба на фазата на изплащане от ДПФ и ППФ.

Решението на тези въпроси е ключът за бъдещото развитие и нарастващата роля на капиталовото осигуряване

Препоръки от международни организации

- ✦ ЕК, ЕИОПА и СМУ силно насърчават **бързо задълбочаване ролята на капиталовите пенсионни стълбове в Европа и наблягат на тяхната нарастваща роля.**
- ✦ Акцент върху **капиталовите пенсионни фондове**, предвид влошаващата се демографска ситуация в Европа и особено в България.
- ✦ **Оценка и предложения в доклада на ОИСП (октомври 2022)**
 - ✓ системите за втори пенсии на капиталов принцип да станат най-всеобхватни
 - ✓ да се гарантира **достатъчно висок общ размер на вноските**, за да се постигнат целите, свързани с пенсионния доход.
 - ✓ само автоматичното и постепенното увеличаване на размера на вноските може да помогне на членовете да достигнат подходящи нива на пенсии за времето на цялата им трудова кариера
 - ✓ да се гарантира, че всички лица следва да имат подходящи и устойчиви инвестиции и адекватни пенсионни спестовни стратегии в ценни книжа
- ✦ *Препоръките от ОИСП за пенсионния сектор се очакват след мисия през февруари и доклад през юни 2024 г.*

Поглед към бъдещето

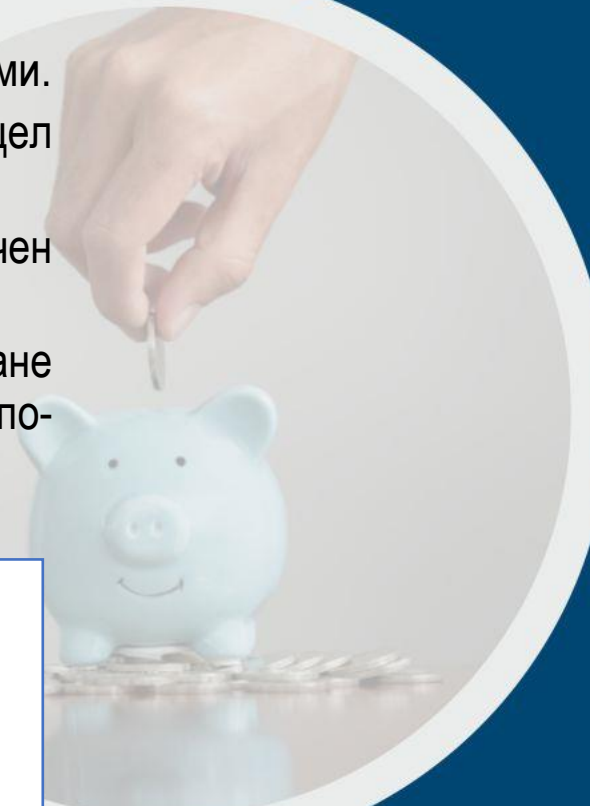
- Предвидима, дългосрочно ориентирана нормативна рамка, гарантираща стабилност и доверие в пенсионната система - предстои изчерпателен преглед на фазата на изплащане.
- Елиминиране на противопоставянето на допълващите се солидарен стълб и капиталови схеми.
- Повишаване на финансовата грамотност и заинтересованост на осигурените лица с цел диверсифициране и генериране на дългосрочни спестявания
- Промени, които ще дадат възможност за лицата да избират фондове с различен инвестиционен профил, базиран на жизнения цикъл - „мултифондове“.
- Преразглеждане на размера на осигурителните вноски за ДЗПО и тяхното плавно увеличаване до 10% с цел постигане на по-висок коефициент на заместване на трудовите доходи и по-малък натиск към солидарния стълб и преодоляване на натрупаните дефицити в него.

ГЕНЕРАЛЕН ПРИОРИТЕТ:

Постигане на истински устойчива и хармонизирана пенсионна система в България

КАК?

Чрез развитие на безалтернативния тристълбов модел на база на комбинацията от солидарен основен стълб и капиталови фондове (2-ри и 3-ти стълб)

БЪЛГАРСКА АСОЦИАЦИЯ НА ДРУЖЕСТВАТА ЗА
ДОПЪЛНИТЕЛНО ПЕНСИОННО ОСИГУРЯВАНЕ

БЪЛГАРСКА
СТОПАНСКА
КАМАРА

В ПОДКРЕПА НА БЪЛГАРСКИЯ БИЗНЕС ОТ 1980 г.

БЛАГОДАРЯ ЗА ВНИМАНИЕТО!

Евелина Милтенова, *CFA, MBA*

*Председател на УС на Българската асоциация на
дружествата за допълнително пенсионно осигуряване*

e.miltanova@pension.bg

www.pension.bg

